

Stipendienfonds **E.ON Ruhrgas**

im Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft

OPPDAG TYSKLAND!

... med et E.ON Ruhrgas-stipend for studier og forskning

Velkommen!

INNHold

Velkommen!	2
Bånd over landegrensene	4
Studere og forske	6
Vi har vært E.ON Ruhrgas-stipendiater	8
Samarbeid for fremtiden	10
Støtte på alle nivåer	12
Et nettverk med mange muligheter	14
Solid samarbeid	15
Utvalg og medlemmer/Kontaktpersoner	16

Stipendfondet E.ON Ruhrgas ble grunnlagt av daværende Ruhrgas AG i 1983, under Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft. Dette var i tråd med ønsket hos den norske regjeringen om å internasjonalisere utdanningen og styrke de akademiske forbindelsene til Tyskland. Ved å støtte studenter, doktorstuden-ter og vitenskapelig ansatte med stipender har fondet siden den gang gitt et viktig bidrag til vitenskapelig forskning og undervisning. Som en allmennyttig stiftelse styrker det på denne måten det vitenskapelige samarbeidet og den akademiske utvekslingen mellom Norge og Tyskland.

I 1984 startet stipendprogrammet for økonomer opp. Året etter kom programmet for historie, og fra 1996 har jurister vært omfattet av ordningen. Stipendprogrammet for statsvitenskap, som avløste historieprogrammet i 2003, gjenspeiler den økte forbindelsen mellom Norge og Tyskland som sentral partner blant EU-landene. Til sammen har 1400 stipendiater og over sytti faglige konferanser og seminarer fått økonomisk støtte gjennom fondet.

25 år med E.ON Ruhrgas stipendfond gir god grunn til litt stolthet: Til nå er mer enn ti millioner euro gitt som bidrag til vitenskapen; for tiden dreier det seg om 600 000 euro i året. Gjennom de ulike støtteprogrammene har norske og tyske fagfolk kunnet danne tette nettverk. Og mange tidligere stipendiater har i dag viktige stillinger innen økonomi, vitenskap, politikk og forvaltning. For stipendiatene våre er ikke tilfeldig valgt. Tildeling av sti-

pend er det programkomiteene, med internasjonalt anerkjente eksperter fra Norge og Tyskland, som står for.

Vitenskapelig forskning, og hvordan man kan fremme dette, kan ikke bare isoleres til det akademiske området. Studenter og forskere må også ta stilling i aktuelle spørsmål i politikk og samfunnsliv. De av dem som fortsetter sin karriere i økonomi eller politikk, bør se på støtten til forskning som en samfunns- og næringspolitisk nødvendighet, dersom Norge og Tyskland skal holde tritt med den internasjonale utviklingen. Støtte til vitenskap er en investering i fremtiden, og umulig å komme utenom i konkurransen om "de gode hodene". De er de vi leter etter. Du er hjertelig velkommen til å søke! Vi gleder oss til å høre fra deg.

Dr. Friedrich Janssen
 styreleder
 E.ON Ruhrgas stipendfond
 i Stifterverband für die Deutsche
 Wissenschaft

Utgiver
 E.ON Ruhrgas stipendfond,
 i Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft
 Barkhovenallee 1
 45239 Essen
 Tyskland

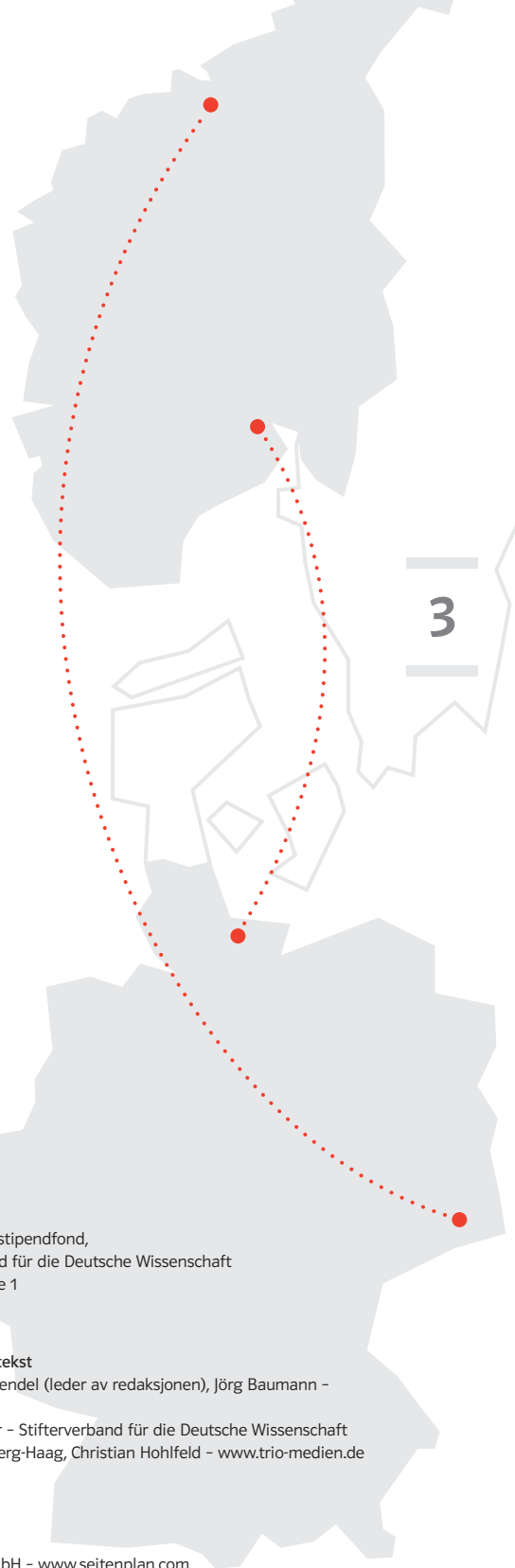
Redaksjon og tekst
 Dr. Steffen Bruendel (leder av redaksjonen), Jörg Baumann -
 E.ON Ruhrgas
 Andrea Fischer - Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft
 Dr. Isabell Lisberg-Haag, Christian Hohlfeld - www.trio-medien.de

Oversettelse
 Olav Refvem

Layout
 SeitenPlan GmbH - www.seitenplan.com

Trykk
 Rhein-Ruhr Druck GmbH & Co. KG

Omslagsbilde
 Kai-Axel Aanderud (5 nederst), artvertise (2/3 øverst), Bildagentur
 Huber (4/5 øverst), Peter Bennett/VISUM (Titel), E.ON Ruhrgas
 (3 nederst, 15 t.v.), Muench-Foto (32), Norges forskningsråd
 (15 nederst t.h.), privat (6, 8, 9, 14), Wolfgang Rink (10/11), Mel
 Stuart/Westend61 (12/13), Stifterverband (15 øverst t.h.)

Bånd over landegrensene

4

Tyskland og Norge er to land med en lang felles historie, med tette bånd både politisk, økonomisk og kulturelt. I 1250 inngikk den tyske hansaen en handelsavtale i Bergen og gjorde residensbyen til et viktig støttepunkt for handelen mellom Lofoten, Novgorod og Lübeck. I dag står Bryggen, eller Tyskebryggen, tilbake som et særtrekk ved byen, og de 300 år gamle lagerhusene befinner seg også på UNESCOs liste over verdens kulturarv. Nesten hele Norges handel ble avviklet via hansaens kontor på den tiden. Utenrikshandelen i middelalderen brakte også ny kunnskap om kristendom, kirkeliv og samfunnsforhold på kontinentet, og om kunst og håndverk. Særlig på 1300- og 1400-tallet, i hansaens storhetstid, var det fra Tyskland de viktigste impulsene til økonomisk og teknologisk utvikling kom.

Fra 1905, da unionen med Sverige ble oppløst, har Norge hatt direkte forbindelser med Tyskland. Keiser Wilhelm II. var en stornorgesvenn og drog til sammen 26 ganger nordover med yacht på sine "Nordlandsfarten" mellom 1889 og 1914. Han gav også stor hjelp i forbindelse med gjenoppbyggingen av Ålesund etter bybrannen der i 1904. Under Den første verdenskrig var Norge nøytralt, men kom som kjent under tysk okkupasjon i den neste. Etter krigen kom forsoningsprosessen i gang, og i den spilte ikke minst Willy Brandt en sentral rolle. Brandt, som fikk Nobels fredspris i 1971, hadde i perioden som tysk emigrant mellom 1933 og 1945 bodd flere år i Norge.

I dag er Tyskland Norges nest største handelspartner og avtagerland for nesten tretti prosent av den norske gass eksporten. I løpet av få år vil norsk gass dekke en tredjedel av det tyske behovet. Etter at Norge begynte å bore etter olje i Nordsjøen på 1970-tallet, vokste denne næringsgrenen enormt. I dag er Norge en av Vest-Europas råstoffgiganter, med oljeforekomster som kan rekke ennå femti år, og gassreserver som sannsynligvis vil vare dobbelt så lenge. Overskuddet hos StatoilHydro, hvor staten er hovedaksjonær, dras bare til dels inn i statsbudsjettet. Isteden spares en stor del til kommende generasjoner i oljefondet, opprettet i 1990. Med sine 250 milliarder euro er oljefondet det største pensjonsfondet i Europa, og i verdensmålestokk kommer det på tredjeplass, bak tilsvarende fond i De forente arabiske emirater og Singapore. Staten forpliktet seg til å innrette fondet, eller "Statens Pensjonsfond - Utland", som det heter offisielt, etter økologiske og etiske retningslinjer i 1994. For Norge er ikke Tyskland bare interessant som handelspartner, men også som en formidler av norske interesser overfor EU.

Men Tyskland er ikke minst også den viktigste arenaen på kontinentet for norsk kultur. Flere norske kunstnere har fått sitt gjennombrudd først i Tyskland og så i verden for øvrig: Bjørnstjerne Bjørnson (1832-1910), som mottok Nobels litteraturpris for sitt forfatterskap og også var politisk aktiv, tilbrakte mange år i Tysk-

Fargerik, pulserende og mangfoldig – Berlin har mye å by på, fra historiske byggverk, kunst og kultur til vitenskap.

Kulturutvekslingen går likevel begge veier: Bøkene til mange tyske forfattere er oversatt til norsk, for eksempel er Berthold Brecht godt kjent. Hans "Tolvskillingsoperaen" hadde premiere i Oslo i 1930, bare to år etter den tyske uroppføringen. Ellers er også romanene til Günter Grass, som fikk Nobels litteraturpris i 1999, og Christa Wolf mye lest i Norge.

Jazz er populært i Norge – og norsk jazz i Tyskland, for eksempel musikken til Jan Garbarek. Den tyske jazzlegenden Klaus Doldinger fikk sitt internasjonale gjennombrudd i 1981 med filmmusikken til "Das Boot". Høsten 2007 arrangerte E.ON Ruhrgas stipendfond konsert med ham og bandet for spesielt inviterte på Munch-museet i Oslo.

Mer om de kulturhistoriske forbindelseslinjene mellom Tyskland og Norge kan man lese i boken "Tyskland – Norge. Den lange historien" (Oslo 1999). Den ble til på bakgrunn av en historikerkonferanse i regi av E.ON Ruhrgas stipendfond, og redigert av professor Jarle Simensen, som i mange år ledet programkomiteen for historiske fag. I dag skriver Ruhrgas-stipendiatene innenfor økonomi, jus og statsvitenskap selv et nytt kapittel i historien om tysk-norske relasjoner.

Etter dette året er Tyskland blitt som et hjemland nummer to for meg, og jeg gleder meg til neste gang jeg drar tilbake.

Dag Wetterwald, stipendiat ved Universitetet i Mannheim

land. Knut Hamsun (1859-1952), som fikk den samme nobelprisen, var i mange år en av de mest leste forfatterne på det tyske markedet. Og Ibsens (1828-1906) 27 år lange "frivillige eksil" inkluderte opphold i Dresden og München, hvor han skrev sine største verk for scenen – "Peer Gynt", "Nora", "Gengangere", "Vildanden". Mye av sin berømmelse hadde han nettopp de tyske oversettelsene av verkene å takke for. Det gjelder også nålevende forfattere som Ingvar Ambjørnsen, forfatter av Elling-bøkene, som, i filmversjon, ble en av Norges største kinosuksesser. Han har bodd i Hamburg siden 1985. Jostein Gaarders internasjonale suksess med "Sofies verden" begynte også først på det tyske markedet.

For malerkunst og musikk gjelder mye av det samme: Edvard Munch (1863-1944), som regnes som en banebryter for ekspresjonismen, ble tidlig anerkjent som et kunstnerisk geni i Tyskland. Særlig hans "skandaleutstilling" i Berlin i 1892 gjorde ham kjent. Og den heller ikke ukjente Edvard Grieg (1843-1907) hadde lenge studieadresse Leipzig, som student ved Konservatoriet der.

Ett år i Berlin med E.ON Ruhrgas-stipend: Astrid Pernille Skurtveit, Trine Engh Vattø og Rønnaug Melle Johansen.

Studere og forske

Et populært sted blant norske stipendiater:
Universitetet i Mannheim.

... I NORGE

6

I utstrekning er Norge det femte største landet i Europa, men med 4,7 millioner innbyggere er befolkningen mindre enn i den tyske delstaten Hessen. Hammerfest er Europas nordligste by, og Jotunheimen det største fjellmassivet i Nord-Europa. På UNOs rangering av verdens land etter levestandard ligger Norge på topp.

I "fjordenes land" står utdanning for alle høyt i kurs. Nesten 90 prosent av befolkningen har mer enn niårig skolegang, og over 30 prosent har fullført en utdanning på universitet eller høyskole. Tyskland stod som modell da Norge bygget ut høyere utdanning på 1800-tallet, og både universiteter og skoler ble skåret over tysk lest.

På 1980-tallet ble Norge med i en rekke europeiske samarbeidsprogrammer innen utdanning og forskning. Gjennom Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, EØS, er Norge, også uten å ha EU-medlemskap, med i EUs rammeprogram for forskning. Internasjonalt samarbeid utgjør en viktig del av det norske forskningsbudsjettet. Norge er også et av foregangslanene i Bologna-prosessen for et felles europeisk område for høyere utdanning.

I dag har Norge syv universiteter, med Universitetet i Oslo, grunnlagt 1811, som det eldste og største. Deretter følger Bergen, Trondheim, Tromsø, Stavanger og Universitetet for miljø- og biovitenskap i Ås - og fra 2007 Agder-regionen med Universitetet i Agder. I tillegg til dette rommer utdanningstilbudet fem vitenskapelige høyskoler, to vitenskapelige kunsthøyskoler, 25 statlige høyskoler og 27 private høyskoler med statsstøtte. Deriblant det nordligste universitetssenteret i verden, som kan friste med et "iskaldt" studium på Svalbard. Studentene får utdelt vintersoveposer, overlevelsesdrakter - og gevær mot nærgående isbjørner.

Det som gjør Norge til et fascinerende studiested, er kombinasjonen av læring og liv, fremgangsrettet arbeid og inspirasjon, suksess og moro. Et studium gir deg sjansen til å oppleve både en unik natur og en mangfoldig kultur. Og alt sammen uten studiegebyrer. I tillegg er det norske arbeidsmarkedet svært attraktivt for tyske arbeidstagere.

→ se <http://www.studyinnorway.no> for mer info

De som besøker Norge, kan oppleve et variert kulturtilbud: Stipendiat Danyel Reiche foran Den Norske Opera i Oslo, som åpnet i 2008.

Mitt opphold i München gav nye perspektiver til prosjektet mitt, så det gir større innblikk i sammenhengene mellom europarett og privatrett. Instituttet i München er et utmerket forskningssted. Biblioteket er førsteklasses og de ansatte veldig godt kvalifiserte og service-innstilte.

Erling Hjelmeng, stipendiat ved Max-Planck-Institut für Ausländisches und Internationales Patent-, Urheber- und Wettbewerbsrecht i München

... I TYSKLAND

Tyskland er med 82 millioner innbyggere en tungvekt i hjertet av Europa, ikke minst også politisk og økonomisk. Samtidig er det en stor kulturnasjon. Dette gjenspeiles blant annet i det svært varierte forsknings- og høyskolelandskapet: Nye akademikere utdannes fra 376 universiteter og høyskoler på over 160 ulike steder. Og det er ikke bare i metropoler som Berlin og Hamburg man finner svært høy vitenskapelig standard. Tradisjonsrike "akademikersmier" i gamle, men levende studiebyer er kjent over hele verden, for eksempel Heidelberg med sitt universitet fra 1386. Det er Tysklands eldste. Når over 250 000 studenter med utenlandsk pass søker på studier i Tyskland, så gjør de det altså ikke uten grunn. Studietilbudet dekker omtrent alt som kan studeres - det finnes mer enn 10 000 ulike studieprogrammer -, og ofte undervises det også på engelsk. Alle fag er tilpasset bachelor- og mastergradssystemet, så en grad fra Tyskland kan brukes over hele verden.

Tyskland har en lang tradisjon for viktige oppfinnelser og spisskompetanse på forskning: I 1452 oppfant Johann Gutenberg boktrykkerkunsten, og i 1884 påviste Heinrich Hertz elektromagnetiske bølger. Paul Ehrlich utviklet kjemoterapien fra 1906 og utover, omtrent samtidig som Albert Einstein utviklet sin relativitetsteori. I 1982 lanserte så en ung tysker ved navn Karlheinz Brandenburg en høyaktuell ting for dataverdenen: musikkformatet MP3.

I dag investerer Tyskland mer i vitenskap enn noen gang tidligere. Omtrent 45 milliarder euro settes årlig av til forskning og innovasjon, og størsteparten av midlene - ca. to tredjedeler - kommer fra næringslivet. Men det er ikke bare et stort budsjett for

høyere utdanning som gjør Tyskland, som hittil har frembrakt litt under hundre nobelprisvinnere, til et mer og mer interessant land for skarpe hoder fra hele verden. Byråkratiske hindringer er også bygget ned, og utenlandske forskere har dermed fått bedre muligheter til å ta med resten av familien til Tyskland for å bo der i forbindelse med arbeid og forskning.

Med et nytt initiativ for toppkvalitet driver Tyskland nå spisskompetansen på forskning enda noen hakk fremover. Som en del av dette kommer det betydelige midler inn i videreutdanning, nettverk for fremragende forskning og fremtidsrettede konsepter. Doktorgradsstudenter tilbys godt strukturerte utdanningstilbud som holdes løpende orientert etter dagens forskningsstatus.

I tillegg drives det forskning i tetsjiktet ved flere hundre institusjoner utenom universitetene. For eksempel ved de mange instituttene som er tilknyttet "nobelprisgrossister" som Max-Planck-selskapet, Fraunhoferselskapet eller Helmholtz-Gemeinschaft, en gruppe tyske forskningssentre. I underkant av 20 000 utenlandske forskere får bidrag fra tyske organisasjoner, og mange utenlandske toppforskere som bor i Tyskland, finner man ofte igjen langt oppe på listen over de mest siterte forskere i verden.

Norske studenter og forskere som velger et opphold i Tyskland, vil altså ikke bare finne forholdene lagt godt til rette, men skaffer seg selv en langt høyere "markedsverdi" også.

→ se <http://www.study-in-germany.de> for mer info

Vi har vært E.ON Ruhrgas-stipendiater

8

Norge er en del av livet mitt

Bernd Raffelhüschen, professor i finansvitenskap, Freiburg

Professor Bernd Raffelhüschen underviser og forsker i Freiburg og Bergen. Studietiden tilbrakte han i Danmark og USA. Selv har han nordfrisisk opphav og kommer fra grenseområdet mellom Danmark og Tyskland. Derfor er et internasjonalt perspektiv, både faglig og personlig, en selvfølge. I 1990 fikk økonomen for første gang stipend fra Ruhrgas-fondet til et opphold ved Universitetet i Bergen. "Siden jeg snakket flytende dansk, slapp jeg språkbarrieren, og jeg kunne undervise og publisere med én gang", sier Raffelhüschen, i dag 51 år.

"Helt fra starten av var jeg imponert over den internasjonale innstillingen og at kvaliteten på forskningen var så høy. I Tyskland var man ikke kommet så langt på begynnelsen av 1990-tallet." God kontakt med norske kolleger og et utbytterikt samarbeid gjorde inntrykk. Stipendfondet støttet ham ved flere reiser til Bergen; i praksis hørte han nesten hjemme på fakultetet der. "Så fikk jeg tilbud om et professorat i 1995. Det kan jeg til syvende og sist takke stipendfondet for." Bernd Raffelhüschen bestemte seg for et professorat i finansvitenskap ved Universitetet i Freiburg. I dag har han en 80 prosent-stilling der og en 20 prosent-stilling i Bergen og holder seminarblokker to ganger i året for tyske og norske studenter. "To av assistentene mine studerer i Bergen med E.ON Ruhrgas-stipend, så neste generasjon er altså underveis," slår han fast.

For ham er det ingen tvil: "Norge er en del av livet mitt."

Perfekte studieforhold i Heidelberg

Martina Østerhus, førstesekretær ved ambassade

Martina Østerhus er vant til å pendle mellom to kulturer: Hun har tysk mor, men er født og oppvokst i Norge. Her tok hun også utdanning som jurist. "Deretter ville jeg spesialisere meg videre, og europarett og folkerett var det som interesserte meg mest," sier Østerhus, nå 36 år. Valget var ikke så vanskelig: Hun dro til Heidelberg, spesielt på grunn av det anerkjente juridiske fakultetet der og Max-Planck-instituttet for utenlandsk offentlig rett.

"Etter å ha undersøkt litt fant jeg den attraktive Ruhrgas-støtten. Så søkte jeg og fikk innvilget stipend. Det var en avgjørende forutsetning for at jeg skulle få tatt LL.M.-graden i Heidelberg." Fra 1999 til 2000 nøy hun studenttilværelsen i den kjente studiebyen ved Neckar, og hun er stadig begeistret over oppholdet. "Nivået var høyt, undervisningsgruppene små, og vi fikk tett oppfølging. Semestrene i Heidelberg har betydd veldig mye," sier hun. I dag arbeider hun som førstesekretær ved Den norske ambassade i Berlin og holder stadig kontakten med tidligere studiekolleger.

Fant de rette personene

Ingrid Königbauer, samfunnsøkonom hos Münchener Rück

Norge! Ingrid Königbauer er en stor beundrer av Skandinavia, og da hun bestemte seg for å forske til doktorgraden i utlandet, var det ikke aktuelt å velge noe annet land. Etter uteksaminering fra Ludwig-Maximilians-Universität i München i 2004 kunne hun, med støtte fra E.ON Ruhrgas stipendfond i kofferten, tilbringe flere måneder ved Helseøkonomi Bergen (HEB).

Dette velrenommerte forskningscenteret hadde akkurat det vitenskapelige miljøet Königbauer lette etter for å komme raskt og effektivt videre med doktorarbeidet i samfunnsøkonomi. "Der fant jeg de rette samtalepartnerne for problemstillingene mine," sier hun. Den gangen forsket hun på regulering av legemiddelmarkedet og offentliggjorde også to artikler i internasjonale fagtidsskrifter i løpet av tiden i Bergen. Selv om mange nordmenn kan engelsk, bad Königbauer (f. 1977), som selv er fra Bayern, spesielt om at kollegene skulle snakke norsk med henne. Det gav da også resultater: "Til slutt snakket jeg flytende norsk".

I dag er den tidligere E.ON Ruhrgas-stipendiaten seniorrådgiver innen HealthCare hos Münchener Rück, verdens nest største gjensikringselskap. Kontakten med Norge holder hun vedlike og håper å få mange muligheter til å diskutere vitenskap og praksis med kollegene fra Bergen også i tiden fremover.

To semestre med langtrekkende følger

Morten Paulsen, norsk generalkonsul i Hamburg

Morten Paulsen begynte allerede i skoletiden å interesse seg sterkt for tysk språk og kultur. På denne måten lærte han tysk tidlig, og i løpet av bedriftsøkonomistudiet ved Handelshøyskolen i Bergen gikk han også på språkkurs. Å ta et lengre studieopphold i Tyskland var derfor en ganske nærliggende tanke, og i 1986 drog han med stipend fra Ruhrgas-fondet til Universitetet i Mannheim og fordypet seg to semestre innenfor markedsføring og logistikk.

"Ikke bare fikk jeg forbedret tysken min, men lærte mye om landet og folket også. Det var en veldig interessant tid." Erfaringene fikk følger for fremtiden: Paulsen (f. 1962) ble i Tyskland, gikk inn i diplomatiet og arbeidet ved den norske representasjonen i Bonn, senere i Berlin, hvor han ledet økonomiavdelingen ved ambassaden. Da generalkonsulatet i Hamburg skulle bli opprettet på ny i 2006, falt valget på tysklandskenneren Paulsen. "For yrkeskarrieren min har språkkunnskaper og erfaringer fra Tyskland stadig kommet til stor nytte." Fra den gamle hansabyen følger han nå opp norsk tilstedeværelse i hele Nord-Tyskland. I tillegg til å legge forholdene til rette for turisme står økonomisk samarbeid særlig i fokus.

Samarbeid for fremtiden

10

Sammen med norske og tyske kolleger er professor Kai Konrad ansvarlig for å velge ut E.ON Ruhrgas-stipendiater, og han ser hvor mye positivt stipendprogrammet innebærer. "Det er flott å kunne være med på å gi unge og dynamiske forskere de samme mulighetene for vitenskapelig utveksling som jeg fikk selv også," sier han. På midten av 90-tallet drev han forskning innen samfunnsøkonomi i Bergen, takket være et Ruhrgas-stipend. Senere fikk han også en professorstilling på deltid på samme sted, og forbindelsen Berlin-Bergen holder han stadig i live, både faglig og personlig. Nå har Konrad et professorat i samfunnsøkonomi ved Freie Universität i Berlin og er samtidig direktør for avdelingen for markedsprosesser og styring ved Wissenschaftszentrum Berlin. Siden 2004 har han vært med i programkomiteen for økonomifag ved E.ON Ruhrgas stipendfond.

Nordmenn som søker om E.ON Ruhrgas-stipend i økonomi, kommer først og fremst fra universitet eller handelshøyskole i Oslo eller Bergen. Kai Konrad sier at stipendprogrammet for økonomiske fag er svært ettertraktet i Norge, og det er Universitetet i Mannheim og Humboldt-Universität i Berlin som er de mest populære studiestedene. Innen økonomi er de blant de beste i Tyskland. Det er også gunstig, legger han til, at engelskspråklige kurs tilbys ved siden av de tyske.

Mange norske studenter velger likevel bevisst kurs som har tysk undervisning, for å forbedre språkkunnskapene. "Å velge kurs på tysk er ikke å gå den letteste veien, men jeg anbefaler alle å gjøre det. Ved å ta den utfordringen fikk jeg ikke bare masse igjen

Et E.ON Ruhrgas-stipend gjør seg også bedre på CV'en enn ERASMUS, fordi man er utvalgt av en komité hvor Norges forskningsråd er involvert.

Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, oppkalt etter den berømte reformatoren, er ett av de tradisjonsrike studiestedene i Tyskland. Det ble etablert i 1817, da Universitetet i Wittenberg, grunnlagt i 1502, slo seg sammen med Universitetet i Halle an der Saale fra 1694.

språklig, men lærte også å arbeide hardt. Utvalget av tyskspråklige kurs var også større, og jeg kom dessuten lettere i kontakt med tyske medstudenter." Det sier Torkjel Øvsthus, som studerte økonomi ved Universitetet i Mannheim med stipend fra E.ON Ruhrgas sommeren 2006.

At språk står i fokus, er noe også jusstudenter i Norge merker. "Vi utvider nå det engelskspråklige tilbudet ved fakultetet for å gjøre det mer interessant for internasjonale studenter, deriblant særlig også tyske," sier Berte-Elen Reinertsen Konow, som er førsteamanuensis ved Universitetet i Bergen. I 2005 ble hun med i programkomiteen for rettsvitenskap. Hun mener det alltid er nyttig å kunne noe av språket i landet der man studerer, for å forstå samfunnet og kulturen bedre. "I tillegg til den rent vitenskapelige utvekslingen er E.ON Ruhrgas-stipendet med på å gi nettopp slike positive "bivirkninger". Det er ting som fremtidige arbeidsgivere gjerne verdsetter."

Det finnes mange forbindelser og berøringspunkter mellom norsk og tysk rett. Stipendprogrammet legger særlig vekt på rettslige temaer og spørsmål som har med europeisk integrasjon og samarbeid å gjøre. "Europarett er et spennende felt, også nettopp for Norge, som ikke er EU-medlem," sier Reinertsen Konow. Det er særlig universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø, sammen med universitetene i Heidelberg, i Halle-Wittenberg og i Saar-

Kai Konrad opplever det som å være på besøk hos gamle venner når han er i Bergen for å forske med kolleger der. For tiden er temaet "Love and Taxes - and Matching Institutions". Her dreier det seg om sammenhengen mellom ekteskap, økonomisk utjevning, skattelekking og stedene hvor unge mennesker møtes: på skolen eller universitetet, på konserter osv. Når Konrad ser på tysk-norske forskningsprosjekter som selvskrevne i dag, har det en grunn: "For meg var Ruhrgas-stipendet starten på det hele."

land, som står for mye av utvekslingen. Og det er ikke bare studenter som drar nytte av det.

"Gjennom arbeidet i programkomiteen har jeg knyttet mange verdifulle kontakter og fått et stabilt nettverk med kolleger både i Norge og Tyskland. Og gjennom samarbeidsmøtene som finner sted annethvert år, blir nettverket stadig tettere," sier Konow. I sin forskning på internasjonal privatrett, tingsrett og innenfor sammenlignende rettsstudier drar hun nytte av den regelmessige utvekslingen mellom landene. Også Kai Konrad synes samarbeidet med skandinaviske utvekslingspartnere er veldig berikende. "Jeg tror samarbeidet mellom forskere i økonomifag fra Tyskland og Norge er tettere enn mellom noen andre land."

Europeisk integrasjon er ikke bare et tema for E.ON Ruhrgas-stipendiater fra jusfaget. Også programmet for statsvitenskap har fokus på europastudier, på hvordan Europa vokser sammen og blir ett. Her kommer stipendiatene særlig fra universitetene i Oslo og Bergen og fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU, i Trondheim. På tysk side finner man i første rekke Freie Universität Berlin og Humboldt-Universität i samme by, i tillegg til Universitetet i Potsdam.

TILKNYTTETE UNIVERSITETER, HØYSKOLER OG FORSKNINGSPROJEKTER

Norge

- Norges Handelshøyskole NHH i Bergen
- Universitetet i Bergen
- Handelshøyskolen BI i Oslo
- Universitetet i Oslo
- Universitetet i Tromsø
- NTNU i Trondheim
- Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI)
- Institutt for forsvarsstudier (IFS)
- Institutt for fredsforskning (PRIO)
- Fridtjof Nansens Institutt

Tyskland

- Freie Universität Berlin
- Humboldt-Universität zu Berlin
- Technische Universität Dresden
- Universität Halle-Wittenberg
- Universität Heidelberg
- Universität Mannheim
- Universität Potsdam
- Universität des Saarlandes
- Max Planck-institutter
- Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB)
- Kulturwissenschaftliches Institut Essen (KWI)

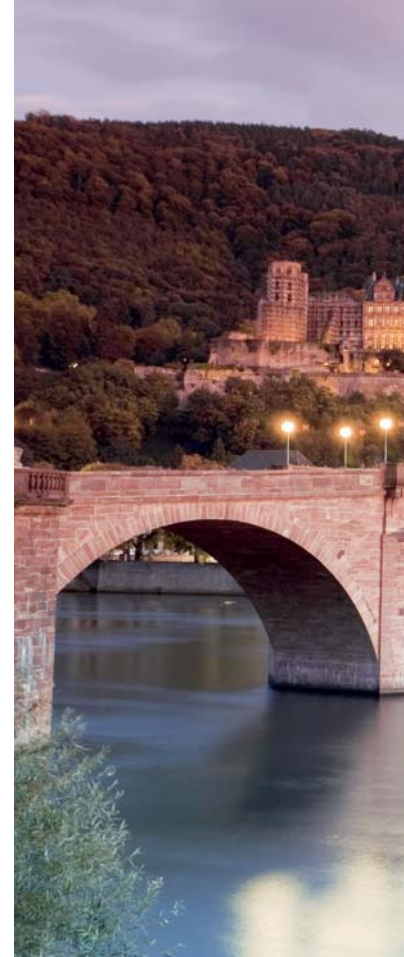
Støtte på alle nivåer

12

E.ON Ruhrgas' stipendprogrammer gjelder for norske og tyske studenter, doktorgradsstudenter og forskere innenfor økonomiske fag, rettsvitenskap og statsvitenskap – fag som er svært relevante for tysk-norsk samarbeid. I seg selv utgjør programmene et viktig bidrag til utbyggingen av et felles europeisk område for høyere utdanning. De prosjektene som Ruhrgas-stipendiatene arbeider med, dreier seg om aktuelle temaer i en tysk-norsk eller europeisk sammenheng, for eksempel "Krenkelse av personvernet på Internett", "Fastpris på bøker i Tyskland og Norge i forhold til nasjonal og europeisk rett" og "Reform av velferdsstaten i Norge og Tyskland".

På de tysk-norske fagkonferansene møtes nye og erfarne forskere fra begge land. Samarbeidet her både styrker den vitenskapelige utvekslingen og bidrar til å danne forskningsnettverk. Temaene på de seneste konferansene var "Den europeiske nasjonalstaten i endring", "Reguleringsstrategier innenfor det europeiske økonomiske området" og "Energi- og miljøpolitikk nord i Europa". Dette er tverrfaglige møter hvor også eksterne eksperter og utvalgte tidligere stipendiater som regel blir invitert. Støtte blir også gitt til publisering av konferansebidragene for å gjøre disse tilgjengelige for et større publikum, for eksempel i serien "Deutsch-Norwegisches Forum des Rechts".

Heidelberg, med Tysklands eldste universitet, gamleby fra barokken og sine romantiske slottsrinner, tiltrekker seg både forskere og turister fra hele verden.

STØTTE

kan gis til følgende grupper innenfor fagene økonomi, rettsvitenskap og statsvitenskap:

- **Studenter:** Ett til to semestre (gjelder på masternivå, unntaksvis også på bachelornivå).
- **Doktorstudenter:** Én eller flere måneders opphold i forbindelse med doktorgraden. Unntaksvis også hele doktorgradstudier.
- **Forskere:** Forskningsopphold, gjesteforelesninger, deltagelse på seminarer i regi av E.ON Ruhrgas stipendfond. ("Forskere" omfatter her stillinger fra post doc. til professor.)
- **Fagkonferanser:** Tysk-norske eller internasjonale vitenskapelige konferanser om tysk-norske eller europeiske temaer med særlig henblikk på Norge og Tyskland. Det gis også støtte til én publisering av konferansebidragene.

Ettersom det legges vekt på tverrfaglighet, kan også søkere fra tilstøtende fagområder bli innvilget støtte, så lenge forskningen dreier seg om vesentlige temaer eller aspekter innen økonomi, retts- eller statsvitenskap.

Kuppelen til Dresdens nye, gamle særmerke, den gjenoppbygde Frauenkirche, dominerer bybildet. I forgrunnen Kunstakademiet.

STØTTEBELØP

- **Norske studenter i Tyskland:** 35 000 kr. (ca 4 375 euro) pr. semester.
- **Tyske studenter i Norge:** 42 500 kr. (ca 5 300 euro) pr. semester. Unntak for LL.M-programmer: 90 000 kr. (ca 11 250 euro) over to semestre.
- **Doktorstudenter:** 20 000 kr. (ca 2 500 euro) for den første måneden, deretter 10 000 kr. (ca. 1 250 euro) pr. måned. Unntak for hele doktorgradsstudier, hvor stipendbeløpet avgjøres i hvert enkelt tilfelle.
- **Forskere:** 30 000 kr. (ca. 3 750 euro) for den første måneden, deretter 10 000 kr. (ca. 1 250 euro) pr. måned.

Norske studenter som mottar E.ON Ruhrgas-stipend, kan også søke Statens lånekasse for utdanning om reisestipend og støtte til språkkurs. Mer informasjon på [→ www.lanekassen.no](http://www.lanekassen.no)

Tyske studenter som mottar stipendet, kan i noen tilfeller få støtte i form av Auslands-BAföG i tillegg. Her ligger det mer informasjon på [→ www.das-neue-bafoeg.de](http://www.das-neue-bafoeg.de)

SØKNADSRISTER

- **Statsvitenskap:**
15. februar og 15. september
- **Rettsvitenskap:**
1. mars og 1. oktober
- **Økonomiske fag:**
15. mars

Send søknaden til:

→ Kristin Eikeland Johansen
E.ON Ruhrgas-programmene
Norges forskningsråd
Postboks 2700 St Hanshaugen
0131 OSLO
NORGE

Søknads- og rapportskjemaer ligger på
[→ www.forskningsradet.no/is](http://www.forskningsradet.no/is)

Et nettverk med mange muligheter

14

Etter 25 år med tildeling av stipender finner man igjen tidligere stipendiater på alle samfunnsområder, som mennesker med interessante livsløp og erfaringer. For E.ON Ruhrgas stipendfond er det en viktig og selvsagt ting å opprettholde kontakten med dem som har studert eller forsket med Ruhrgas-stipend på høyskole eller universitet. De sitter inne med viktige tverrkulturelle erfaringer fra Tyskland og Norge. Og nettverket de er en del av, kan tilby dem mye.

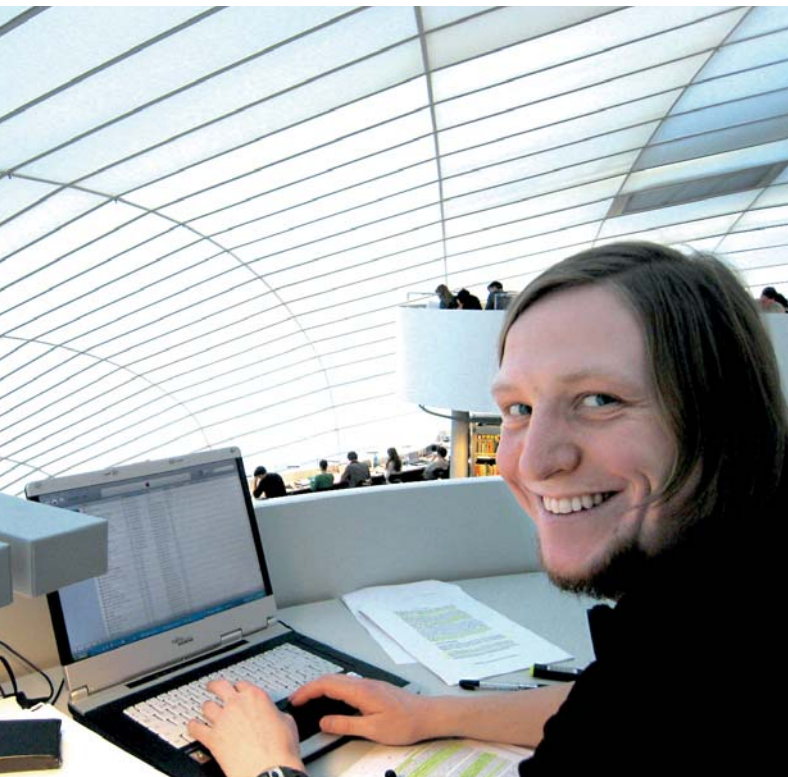
“For tiden systematiserer og styrker vi arbeidet overfor våre tidligere stipendiater. Tilsammen dreier det seg nå om 1400 personer, som vi utvikler et interessant program for,” sier dr. Steffen Bruendel, leder for programmene ved E.ON Ruhrgas stipendfond.

Kommunikasjon er avgjørende. Tidligere stipendiater – alumni – kjenner nøyaktig til forholdene i landet der de studerte, og kan fortelle om de erfaringene de gjorde seg. På den måten kommer de med verdifulle innspill til videreutviklingen av programmene. For at alumni fra ulike årskull skal bli bedre kjent, arrangerer også stipendfondet regelmessige samlinger – for eksempel et stort alumni-treff i Berlin i 2009. Et alumni-magasin sørger for at gamle kontakter kan opprettholdes, og gjør det mulig å danne nye. Her kan både nåværende og tidligere stipendiater finne stoff om karrierer og utmerkelser i alumnigruppen, ved siden av yrkesmessige opplysninger og perspektiver, og tips om seminarer og foredrag. “For oss står ønskene til alumni’ene helt sentralt. Alt etter hvordan interessen er, inviterer vi til fagspesifikke møter eller fellesmøter på tvers av faggrensene om temaer som er aktuelle i en tysk-norsk sammenheng,” forklarer Jörg Baumann. Han er ansvarlig for alumni-oppfølging hos E.ON Ruhrgas stipendfond.

Stipendfondet begynner tidlig med alumniarbeidet, allerede under stipendperioden. På denne måten oppstår kontakter som er nyttige for begge parter. De som tidligere har mottatt stipend, blir gode ambassadører for de attraktive stipendene. E.ON Ruhrgas-stipendiatene utgjør også et nettverk med mye kunnskap om tysk-norske relasjoner, både innenfor økonomi, politikk og kultur.

Både i Norge og Tyskland finner man igjen tidligere E.ON Ruhrgas-stipendiater i forskning ved høyskoler, universitet og forskningsinstitutter, i politikken og i diplomatiet, hvor de bidrar til å styrke båndene mellom landene. Per Botolf Maurseth har bakgrunn både som Ruhrgas-stipendiat og senere statssekretær, og gir som fagmann også politisk rådgivning. Han sier det slik: “De stipendene som E.ON Ruhrgas har delt ut hittil, har bidratt mye til utviklingen av norsk vitenskap.”

Holder kontakten: Tidligere stipendiater som Dag Ole Huseby, som studerte ved Freie Universität Berlin vintersemesteret 2007/08, er med i fondets alumni-nettverk.

Solid samarbeid

E.ON Ruhrgas stipendfond er en allmenntilgjengelig stiftelse, opprettet i 1983 under Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft. Dette stod i samsvar med ønsket hos den norske regjeringen om å styrke forbindelsene til Tyskland på det vitenskapelige området. Et årlig budsjett på om lag 600 000 euro finansierer stipendprogrammene for norske og tyske studenter og forskere innenfor jus, økonomi og statsvitenskap. I programmene inngår også forskerkonferanser med deltakere fra begge land. Norges forskningsråd og Stifterverband gir rådgivning til søkere, og administrerer og følger opp programmene. E.ON Ruhrgas-fondet er dermed et godt forbilde for tysk-norsk samarbeid i samspill mellom privat og offentlig sektor.

E.ON Ruhrgas AG

er den ledende tyske aktøren på det internasjonale gassmarkedet. Selskapet, som har hovedkvarter i Essen, selger årlig ca. 700 milliarder kilowattimer med sikker energiforsyning. Ruhrgas AG, som ble grunnlagt i 1926 og ble en del av E.ON-konsernet i 2003, har hele Europa som avsetningsområde. Av råstoffleverandører er det Norge og Russland som har vært de største gjennom tre tiår. For å styrke samarbeidet på energisektoren støtter E.ON Ruhrgas internasjonal akademisk og kulturell utveksling på flere måter. Ved siden av å stå for stipendfondet støtter konsernet vitenskapelige institusjoner, samarbeid mellom universiteter og finansierer også professorater.

→ E.ON Ruhrgas AG
Huttrupstraße 60
45138 Essen
www.eon-ruhrgas.com

Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft

er et fellesinitiativ for og ved tysk næringsliv, hvor ca. 3000 bedrifter, næringslivsforeninger og privatpersoner deltar. Målet er å fremme høyere utdanning og forskning og å styrke undervisnings- og forskningsinstitusjonene.

I sammenheng med det fungerer Stifterverband også som tanke- og rådgiverorgan for politikerne, for eksempel ved igangsetting av forskning på nye områder, utforming av reformmodeller for universitetene, eller når det gis støtte til unge forskere. Sammenslutningen ble stiftet i 1920 og finansierer prosjektene

sine gjennom bidrag fra medlemmene, ved siden av avkastning og inntekter fra datterselskapet Deutsches Stiftungszentrum. Gjennom det administrerer Stifterverband 400 stiftelser, blant andre E.ON-Ruhrgas stipendfond.

Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft

→ Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft
Barkhovenallee 1
45239 Essen
www.stifterverband.de

Norges forskningsråd

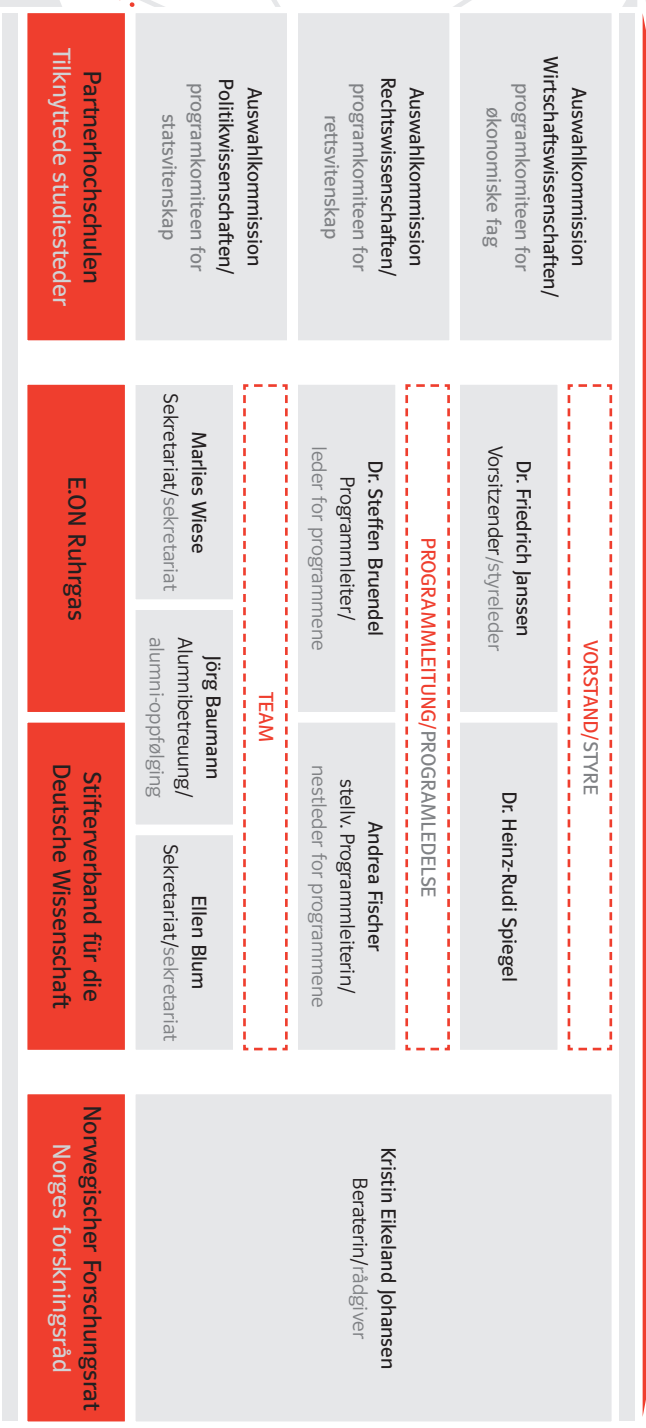
er et nasjonalt forskningsstrategisk og forskningsfinansierende organ. Forskningsrådet er den viktigste forskningspolitiske rådgiveren for Regjeringen, departementene og andre sentrale institusjoner og miljøer med tilknytning til forskning og utvikling (FoU). Videre arbeider Forskningsrådet for et økonomisk og kvalitetsmessig løft i norsk FoU og for å fremme innovasjon, i samspill mellom forskningsmiljøene, næringslivet og den offentlige forvaltningen. Forskningsrådet skal identifisere behov for forskning og foreslå prioriteringer. Gjennom målrettede finansieringsordninger skal Rådet bidra til å sette i verk nasjonale forskningspolitiske vedtak. En viktig oppgave er å fungere som møteplass mellom finansierer, utførere og brukere av norsk forskning og de som finansierer forskning, og å medvirke til internasjonalisering av norsk forskning.

Forskningsrådet

→ Norges forskningsråd
Stensberggata 26
Postboks 2700 St. Hanshaugen
N-0131 Oslo
www.forskningsradet.no

Stipendiefonds E.ON Ruhrgas E.ON Ruhrgas stipendfond

Ansprechpartner/Kontaktpersoner

Dr. Steffen Bruendel
 Programmleiter/
 leder for programmene
 E.ON Ruhrgas AG
 Huttropstr. 60
 45138 Essen
 Deutschland/Tyskland
 ☎ +49 201-184-4041
 steffen.bruendel@
 eon-ruhrgas.com

Andrea Fischer
 Stellvertretende Programmleiterin/
 nestleder for programmene
 Stifterverband
 für die Deutsche Wissenschaft
 Barkhovenallee 1
 45239 Essen
 Deutschland/Tyskland
 ☎ +49 201-8401-251
 andrea.fischer@stifterverband.de

Jörg Baumann
 Alumnibetreuung/
 alumni-rådgiver
 E.ON Ruhrgas AG
 Huttropstraße 60
 45138 Essen
 Deutschland/Tyskland
 ☎ +49 201-184-7893
 joerg.baumann.fa.stipfonds@
 eon-ruhrgas.com

Kristin Eikeland Johansen
 E.ON Ruhrgas-programmene/
 Norges forskningsråd
 Postboks 2700 St Hanshaugen
 0131 OSLO
 Norge
 ☎ +47 22 03 71 95
 kei@forskningsradet.no

**Für Fragen zur Bewerbung/
 For spørsmål angående søknad:**